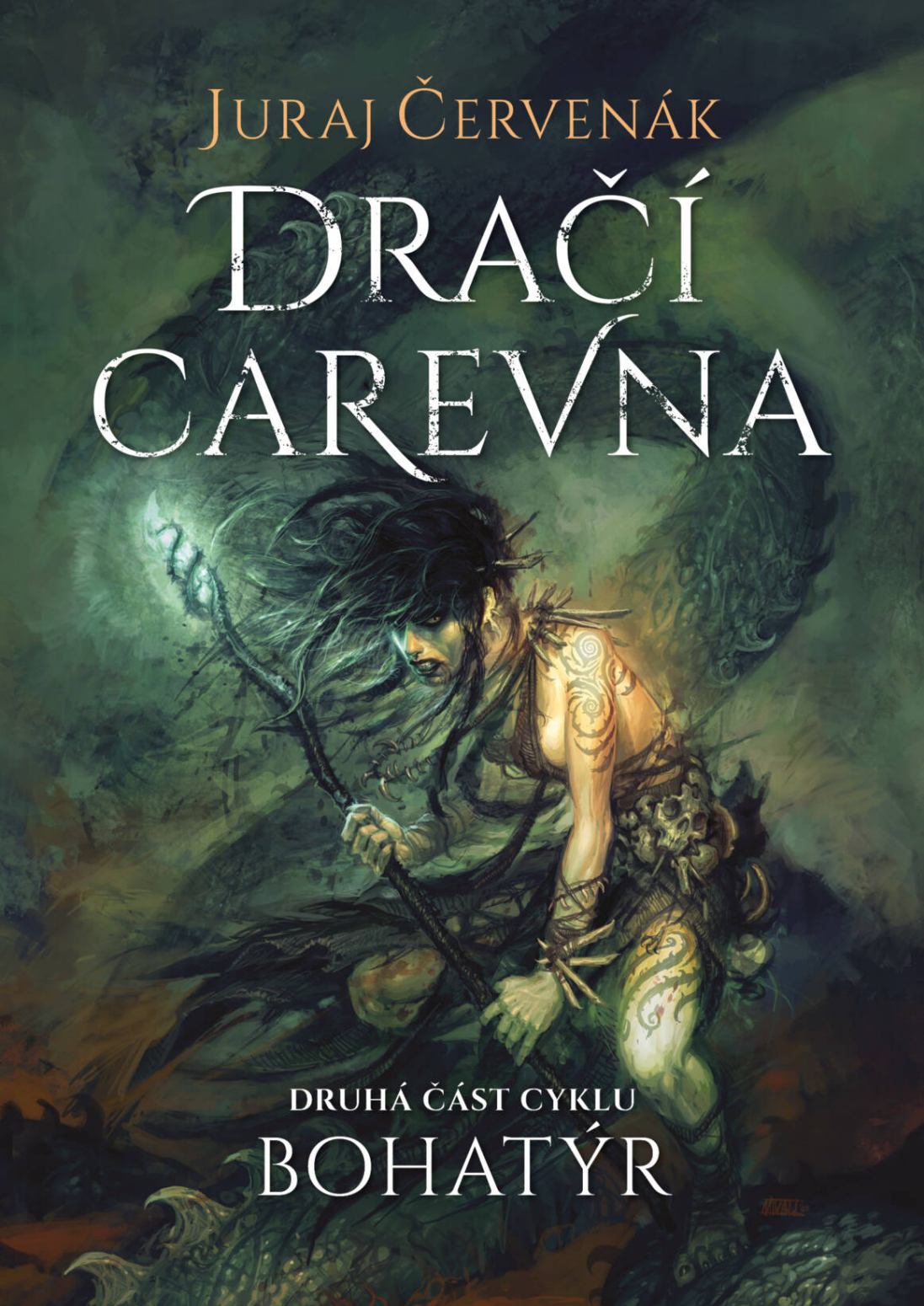

JURAJ ČERVENÁK

DRACÍ CAREVNA

DRUHÁ ČÁST CYKLU
BOHATÝR

JURAJ ČERVENÁK

DRAČÍ CAREVNA

JURAJ ČERVENÁK

DRAČÍ CAREVNA

DRUHÁ ČÁST CYKLU
BOHATÝR

PŘEKLAD ROBERT PILCH

ARGO

Edici Fantastika řídí Martin Šust

Czech edition © ARGO, 2023

Copyright © Juraj Červenák, 2017

Translation © Robert Pilch, 2023

Cover Art © Michal Ivan, 2007

ISBN 978-80-257-4040-8 (váz.)

ISBN 978-80-257-4125-2 (e-kniha)

KNIHA PRVNÍ

BOHATÝRSKÁ STRÁŽ

KAPITOLA PRVNÍ

MIKULA SELJANOVÍČ A ZBOJNÍCI

V Itylu temná voda hučí, na krvavém nebi sokol křičí, a k vám, bratři, na těch křídlech sokolích bylina bohatýrská letí. Poslyšte příběh o Volchu Vseslajevičovi a Mikulovi Seljanovičovi, udatných bohatýrech kyjevských.

Stalo se za oněch časů, v prvním roce vlády velkoknížete Svjatoslava, že Volch Vseslajevič na gosudarův příkaz ustanovil svou proslulou družinu. Sesbíral třicet nevolníků, knížecích synů z Kyjevem porobených kmenů, jež v stoličním hradišti coby rukojmí drželi, a nazval je goryniči, syny draka, aby jejich jméno silou dunělo a strach do srdcí nepřátelských zasévalo. Každý junák dostal bujného oře a zbroj tak zářivou, že její třpyt oslňoval až v samotném Cařihradu, kde lidé na hradby a věže vybíhali a převelice se podívovali: „Hledte, co se to tam v dálkách blyští, že to i třpyt našich palácových pokladů zahanbuje?“ Ej, věru, to se třpytí zlaté bohatýrské přilbice, pancíře z ryzího stříbra i meče a sekery z nejlepších kyjevských ocelí, která se leskne jako zrcadlo!

Svjatoslav, přestože mu sotva první vousy narostly, byl vládce moudrý a šlechetný, a tak velkodušně daroval někdejšími rabům svobodu a ustanovil je ochránci knížecího stolce, po svůj bok je povýšil.

Když po žatvě nastal čas dožínek, nasedla chrabrá družina na koně a vydala se k porobeným kmenům, do vzdálených hradišť a měst vybírat daně a poplatky. Velmi se polekala zvěř, když uslyšela dusot

bohatýrských koní. Tuři a jeleni uprchli do lesů, bobři odplavali na ostrovy, drobné zvířectvo se odplazilo do křoví, ryby se poschovávaly v hlubinách řek a jezer.

I dovedl Volch Vseslajevič udatné goryniče do města Turova. Kníže kmene Dregovičů, jenž sídlil za jeho hradbami, pospíchal kyjevské vyslance přivítat. K zemi se klaněl, chválu na Svjatoslavovu moudrost a dobrotu vyzpěvoval, Volchovu družinu velebil, div že jim ruce a nohy nelíbal. Pozastavil se Volch nad tolikerou úslužností, popřemýšlel hlavou bystrou, ale nic nevydumal. Vjeli tedy goryničové do paláce, ke stolům zasedli, medovinou se napojili, pečenými labutěmi z dregovičských mokřadů nakrmili. A když bylo po hostině, přikázal Volch knížeti, aby šli přichystanou daň přepočítat.

Tehdy hospodář znovu začal poklonkovat, kyjevskou vládu chvalořečit, Volchovi lem roucha líbat. Volchovi se to již věru nezdálo, i okřikl Dregoviče, aby nezdržoval. Společně vešli do pokladnice, kde už byla daň pro Svjatoslava shromážděna.

Počítá Volch sobolí a liščí kožešiny, počítá pytle s žitem, džbány s medem, soudky s pivem, paroží i zlaté hřivny. A když napočítal jen polovinu toho, co mu Svjatoslav kázal od Dregovičů vybrat, popadl své žezlo čarodějné, malachitem vykládané, a tak jím udeřil vládce Turova, že tomu hned krvavé chuchvalce z nosu vylétly a zuby na podlaze zachřestily.

„Takto ty ctíš velkoknížete kyjevského?“ okřikl Volch klečícího ničemu. „Chválu na něj píšeš, čelem div o zem nebušíš, ale ve skutečnosti jej chceš ošidit, skrblíku lakomý? Vím já, že Dregovičové takovou nouzí netrpí, aby museli na poplatcích škudlit! Kde je zbytek daně? Mluv, jinak ti na místě useknu tu prohnanou palici a vypasené tělo hodím vranám na poli!“

Plazil se turovský kníže po zemi, krví z rozbitých úst Volchovy hříběcí holínky špinil, o slitování prosil. A prý, že nemohl naplnit všechny pytle, truhlice a džbány, protože jeho vladykové na západě se vzbouřili, poslušnost Turovu i Kyjevu odmítli, Svjatoslava neřádem a hrdlořezem varjažským nazvali a tak vyhrožovali, že když někdo

přijede k nim vymáhat poplatky, na tisíce kousků ho rozsekají a ty ostatky do močálu hodí, nechť se jimi ryby a hadi nakrmí.

Vzkypěla ve Volchovi zlost. Za svítání družiníky zburcoval, kázal koně osedlat a ostré meče, pevné luky, palcáty a kopí popadnout. Vyrazili goryničové z Turova na západ k hradišti Vlčinec, kde prý vůdce těch vzbouřených zloduchů, kteří dobrého knížete Svjatoslava nectili, seděl na svém lakotně nashromážděném bohatství.

Jak tak cválá družina cestičkou přes širé mokřady, podle nichž země dregovičská své jméno dostala, náhle zaslechne, jak si v dálce kdosi písničku pohvizduje. A musí to být sedlák, jenž své pole oře, protože kromě písne je slyšet i koníka dusat, pluh vrzat, kamínky na ostré radlici skřípat.

Ale ač družina celý den cválala, od úsvitu až do soumraku, k onomu oráči nijak dojet nemohla.

Druhého dne ráno goryničové znovu skočili do sedel a jeli na západ, za tou písničkou, dusotem oráčova koně a tím skřípáním pluhu v zemi. Ale ač hnali koně až do temného večera, k tomu oráči znovu nedojeli.

Tak vyrazili i třetí den, a v poledne konečně toho oráče našli. Na velikánském poli, že mu konce nedohlédli, rozorával matičku zem pro podzimní setbu, písničku si pohvizdoval, brázdy hluboké jako hradní příkopy vyorával a kmeny a balvany jako domy jednou rukou stranou odhazoval.

S údivem hledí kyjevští bohatýři na toho oráče, neb jeho kobylka má opratě z čistého hedvábí, pluh je kovaný z nejlepší oceli, radlici má stříbrnou a držadla z ryzího zlata. A sám oráč? Radost na něj pohledět! Vlasy se mu vlní jako zlaté hoblíny, oči se třpytí coby perly a po rtech rudých by se mu mohlo vejce kutálet. Holínky má ze zeleného safiánu, čapku z nejdražší soboliny a kaftan z černého sametu...

„Ale hovno!“

„C... cože?“

— - —

Přestože byl hostinec plný k prasknutí, doteď v něm vládlo přímo posvátné ticho. Každé ucho zvědavě lapalo slova šedivého guslara, který s ošoupanou citerou na kolenou seděl na balíku slámy a opíral se zády o prostou ohradu, za níž chroupali seno koně, osli a velbloudi. Hostinec byl prostorný, ale nanejvýš prostý – stáj, výčep i noclehárna namačkané do jediné místnosti pod širokou střechou, neoddělené stěnami, jen ohradami a nahrubo otesanými sloupy. Pach hnoje se mísil s lidským potem, levným chlastem a pšouky spáčů, takže kdokoli sem takhle pozdě večer vkročil, div že nemusel tasit šavli, aby se skrz onen smrad prosekal. Pocestní v těchto končinách však neohrnovali nos ani nad puchem, ani nad laciným pitím, a už vůbec ne nad hlučnou společností. Kupecká cesta z Bolgaru do Biljaru se smutně proslavila řáděním loupežníků a nocovat pod střechou s tolika lidmi nablízku znamenalo přespávat v jakéms takéms bezpečí.

„C... co to říkáš?“ zakoktal guslar znovu a kalnýma očima pátral po tom drzounovi, který přerušil jeho bylinu.

„Říkám, že krmíš tuhle společnost báchorkami!“

Hostinec, ještě před chvílí napjatě, bez jediného zašeptání naslouchající, teď pobouřeně zahučel. Všichni se otáčeli na lavicích, židlích i obyčejných špalcích, aby viděli toho nafoukaného mamlase.

„Neruš, Varjagu!“ vykřikl kdosi směle. „Nestačí, že se roztahujete v Bolgaru, dupete po paláci samotného emíra, kéž mu dá Alláh věčný život, ještě nás chcete častovat svou nadutostí a zpupností?“

„Zavři zobák, mohamedáne,“ odvětila robustní postava, černající se poblíž dveří, kam světlo ohniště a kahanů nedosáhlo. „Mrzí tě, že máš čím kousat večeri? Můžu zařídit, aby ti ji museli předžvýkat, protože tvoje zuby budou chrastit na podlaze jako suchý hrách!“

Dobrá třetina hostů hned změnila názor a přešla na vetřelcovu stranu. Z prostého důvodu – protože i tady, v srdci Bulharska, si kupci a majetnější pocestní najímali za strážce bojovníky ze západu. Díky tomu skoro polovině přítomných proudila v žilách varjažská, kyjevská anebo novgorodská krev. Páchnoucím vzduchem rázem začaly létat urážky – jedním směrem „mohamedánští obřezanci“, opačným zase „pohanští prasožrouti“.

„Kromě toho,“ dodal cizinec a jeho medvědí hlas rázně zadusil sílící vřavu, „nejsem Varjag. Jsem Dregovič. Teď ve službách knížete Svjatoslava.“

Chlap, který se odvážil neznámého okřiknout, znovu potřásl hlavou ve špičatém koženém kalpaku a praštil do stolu rukojetí kinžálu umaštěného pečeným skopovým. „A co má být? To ti ještě nedává právo...“

„Já jsem ten oráč.“

Křma ztichla. Ve stáji vedle zahýkal osel.

Mohutný muž vykročil ze stínu. Ohnivé světlo ukázalo jeho ruměnou, opálenou tvář, zablýskalo se na přilbici poutající neposlušné ryšavé vlasy, třpytem pohladilo nový pancíř a náprsní puklici, otřelo se o hlavici meče vyčnívající zpod pláště.

„Mikula?“ ozval se z davu ochraptělý hlas. „Mikula Seljanovič?“

„Osobně,“ přikývl obr. „A tohle,“ ukázal palcem za sebe, kde se ze stínu vynořili dva urostlí mladíci, navzájem si podobní jako vejce vejci, „jsou Divljan a Borovej, bratři z Polocka, poslední žijící goryničové. Byli tehdy s Volchem v dregovičském kraji a dosvědčí, že to, co tady posloucháte, jsou samé nesmysly.“

„Bylina je bylina,“ namítl starý guslar. „Nedrží se pravdy jako klíště babského lůna; kráčí si svou cestou. Říká se o tobě, Mikulo, selský synu, že také rád potěšíš druhy u táborového ohně písní či hrdinským příběhem, a tak bys tomu mohl rozumět. Navíc bys měl být rád, že guslaři a igricové dodávají tvým skutkům na slávě a hrdinskosti.“

„Možná máš pravdu,“ připustil Mikula. „Bylina bez příkras a zveličování nestojí ani za zlomený měďák. Ale to je tak – všechno, o čem tu zpíváš, jsem zažil na vlastní kůži. Víím, jak to bylo doopravdy. Věř mi, před vstupem do kyjevské služby jsem se nikdy žádného sametu a hedvábí ani nedotkl. Když mě Volch a jeho bojaři zastihli na tom poli – malém kousku mokré, neúrodné půdy uprostřed zamlžených močálů –, byl jsem celý od bláta a hnoje a měl jsem na sobě akorát tak propocenou rubašku a otrhané kalhoty. Oral jsem starým pluhem pokrytým rzí, s dřevěnými držadly a ošoupanými opratěmi. O zlaté a stříbre se mi ani nesnilo. A jak vidíte na vlastní oči, nejsem ani takový krasavec, jak mě tady stařík popsál.“

Část hostů se nechala osmělit Mikulovým úšklebkem a zachechtala se tomu žertu. Zpoza dlouhého dřevěného stolu vstal ramenatý chlap s plavými vlasy spletenými do copů, navlečený v kroužkové suknici, na první pohled Varjag.

„Tady je volné místo, udatný Seljanoviči,“ ukazoval na lavici na proti sobě. „Pojď si přisednout a povyprávěj nám, co se ve Vlčinci opravdu přihodilo. A dovol mi koupit ti pití.“

„To ti rozhodně dovolím, příteli,“ zazubil se Mikula, pokynul dvojčatům a začal se prodírat k varjažskému stolu. Vypadal při tom jako rádlo rozorávající kyprou dregovičskou zem. „Ale jen jeden džbán. Vezeme z Biljaru truhlici zlata, kterou tamní beg s úctou posílá našemu gosudaru Svjatoslavovi do Bolgaru, a neradi bychom ji někam zašantročili jen proto, že jsme si hloupě ožrali držky.“

„A to ten poklad vezete jen tři?“ podivil se Varjag.

„Je nás pět. Kolyvana Vyhnanec a Morofeje Tiverce jsme nechali hlídat ve voze.“

„Stejně je vás na takový náklad málo. Nebojíte se loupežníků, kteří prý hojně svlažují tuhle cestu krví pocestných? Neslyšeli jste o přepadených, povražděných a vyrabovaných karavanách v blízkém okolí?“

„Slyšeli,“ pokrčil Seljanovič rameny, sundal si přilbici a vecpal se na lavici mezi světlolasé severany. „A co? Žádných prašivých hrdlořezů se nebojíme. Kromě toho, větší družinou bychom na sebe jen přilákali jejich pozornost. Čím menší skupina, tím spíš proklouzne.“

„Odpust, blahorodí,“ to šeptl Mikulovi do ucha krčmář, který před něj právě stavěl džbán s vínem, „ale neměl bys takhle před všemi roztrubovat, že vezeš zlato biljarského bega. Co když tady mají zbojníci své špehy?“

„Něco mi bzučí kolem ucha!“ ohnal se po něm Mikula a zatvářil se, že pátrá zrakem po dotěrném hmyzu.

Varjagové se znovu zachechtali. Nalili si, praštili poháry a rázně se napili, až jim řídký rudý nápoj crčel po vousech.

„Řádně křtěné, jen co je pravda,“ zašklebil se Mikula, když odložil pohár.

„Cože je?“ nechápal varjažský náčelník.

„Áááá, to je takové křesťanské slovo. Pochytil jsem ho od nějakého pámbíčkáře z knížecí družiny, od Jegora, Aljoši nebo Samsona, už si nepamatuju. Když se rozhodneš poklonit kříži, křesťané tě do svého stáda přijmou tím, že tě pocákají vodou. Anebo tě rovnou vykoupají v řece nebo jezeře. Brr, už jen kvůli tomu nikdy nepřijmu tu víru!“ Mikula se přehnaně otrásl. „Takže chápeš, když se řekne, že je víno křtěné...“

„Moje víno není ředěné!“ zabrblal krčmář pohoršeně.

Mikula se zase jen ohnal po neviditelném komárovi a tím hostinského umlčel a odehnal.

„Poslyš, přítelíčku,“ zamžoural na štědrého Varjaga, „připadáš mi nějak povědomý. Neviděli jsme se už někde?“

„Jistěže viděli. V Bolgaru. Jsem Einar Sigmarsson a tady s chlapci jsme připluli na jedné z helgardských veslic.“

„Pod velením Bragiho Halvorssona?“

„Uhm.“

„Tak to jsme všichni bojovali ve válce se suwarským Mutahar-chánem.“

„Akorát každý na jiném bojišti. Zatímco ty jsi s goryniči zaútočil na samotný Suwar a dračí věž, my jsme se pod Svjatoslavem srazili ve stepi s hlavním vojskem.“

„Tak nebo tak jsme prolévali krev za společnou věc. To si žádá ještě jeden přípitek.“

„Přesně tak. Na padlé druhy!“

Mikulovi ztuhl úsměv na rtech. „Na padlé druhy...“ vzdychl si, očividně zaskočený zlými vzpomínkami. „Na Volcha, který mi byl jako bratr a kterého sežral suwarský černý drak, kéž by mu šupiny slezly a maso zaživa uhnulo od kostí!“

Varjagové zvažněli a v tichosti se napili. Mikula i bratři z kmene Polochanů dychtivě pili, jako by už zapomněli na předsevzetí neopít se.

„Tak co, povyprávíš nám o setkání s Volchem a bitvě ve Vlčinci?“ otřel si Einar mokré kníry hřbetem ruky. „Chci vědět, co se tam opravdu stalo. A ostatní taky, nemám pravdu?“ dodal hlasitěji.

Krčma hlasitě zahučela.

„Jen vyprávěj, Seljanoviči,“ přidal se dokonce i starý guslar. „Už jsem tu bylinu zpíval snad stokrát. Rád si ji pro změnu vyslechnu z jiných úst, tím spíše z těch, která patří samotnému hrdinovi příběhu.“

Kníratý bohatýr nejdříve vrtěl hlavou a vymlouval se, že nemá náladu, ale když už bylo toho pobízení a poplácávání po širokých ramenou příliš, odevzdaně rozpažil ruce a vstal.

„Tak dobře, dobře... Ale aby tady stařík nebyl škodný a neposlouchal jen tak nasucho, nalijte mu na můj účet džbán piva.“

Mikula si sundal plášť, vzal pohár s vínem a vyšel na kousek volného prostranství u ohrady, kde seděl i starý guslar. Tam nadmul hrud, rozhlédl se po zvědavých tvářích hostů a pokýval hlavou.

„Vidím tady i kupce zdaleka. Možná se mezi vámi najde někdo, kdo už navštívil můj rodný dregovičský kraj...“

„Já jsem tamtudy před třemi roky putoval,“ zvedla se z davu ruka s pohárem.

„Tak potom potvrdíš, příteli, že končiny v povodí řeky Pripjat nejsou kdovíjak pohostinné. Kam oko dohlédne, táhne se širá rovina pokrytá močály a zamlženými lesy. Páchnou tam bahenní výpary, v zeleném povlaku na stojaté vodě se kroutí hadi a dětem, které se v tom smutném kraji narodí, je ukolébavkou kvákání žab. I mně bylo. Vyrosl jsem v chudé selské rodině a mým údělem bylo navždy se lopotit na kousku země mezi slepými rameny Pripjatě. Pokaždé když jsem po řece viděl plout kupecké lodě, díval jsem se za nimi až k obzoru a přemýšlel o tom, jak se žije v jiných krajích – v prosluněných lesích kolem Kyjeva, ve větrných stepích na dolním toku Slavutiče, ve zlatem se lesknoucím Cařihradu, u majestátního Itylu, vlastně kdekoli mimo nevládná dregovičská blata.

A tu jednoho dne, když jsem od rána dřel na poli a kručící žaludek už mi oznamoval, že je čas oběda, zarachotily na cestě podél Pripjatě kopyta bohatýrských koní...“

— - —

„Veles nechť ti pomáhá a Mokoš dopřeje hojnou úrodu, dobrý člověče!“

Opratě se napnuly a do pluhu zapřažená kobyłka poslušně zastavila. Mikula Seljanovič zvedl pohled od práce.

„Hezky zdravíš, bojare, jen co je pravda,“ zabručel. „Ale obávám se, že bohové plodnosti na tenhle kraj jaksi pozapomněli. Nechali ho napospas vodníkům, rusalkám, beregyním a další havěti, které svědčí vlhko. Jaká neblahá povinnost vás přivádí sem na konec světa?“

„Jsme bohatíři velkoknížete Svjatoslava,“ odvětil černovlasý, zelenooký vojevůdce. V pěsti svíral čarodějnické žezlo vykládané malachitem, s úlomkem stříbrné dračí šupiny vetknutým do hlavice. „Míříme do Vlčince vybrat zpupně zadržované poplatky.“

„Takže Kyjevané, hm?“ přelétl po nich Mikula pozornějším pohledem. „To jsem si taky myslel – podle zlaté Perunovy sekerky na vašich hrudích a toho trojhlavého draka na štítech. To musí být Goryn, a vy jste tedy goryničové a já mluvím s Volchem Vseslajevičem.“

„Přesně tak, to jsem já. Družinu jsem ustanovil teprve nedávno. To už ta zvěst doletěla až sem?“

„To tedy doletěla. Všichni vyprávějí, jak Svjatoslav sestavil gardu z bývalých zajatců a rukojmích, většinou kněžiců porobených kmenů. A oni mu teď oddaně slouží, přestože Svjatoslavovi rodiče, ať už krutý Ingvar, anebo nelítostná Helga, podřezávali krky jejich otcům a po tisících vraždili jejich soukmenovce.“

Družina podrážděně zahučela, dokonce i ocel varovně zařinčela.

„Urážíš, Dregoviči?“ zkřivil Vseslajevič rty, když rázným gestem utišil chlapy. „Já tě uctivě zdravím, hezky s tebou rozprávím, a ty si pohrdavě odplivuješ? Chceš snad, aby se ta čerstvě vyoraná brázda stala tvým hrobem?“

„Uklidněte se a zastrčte meče zpátky do pochev, udatní bojaři,“ odfrkl si Mikula. Očividně se hrozby vůbec nezalekl. „Nechtěl jsem urážet ani se posmívat. Jen říkám, co jsem slyšel. Ani trochu se nedivím, že hrdě nosíte na hrudích zlatou sekerku, symbol kyjevských knížat. Myslíte, že já bych nevyměnil tuhle špinavou lopotu za sedlo rychlého koně a nejel s vámi do bitvy a pak do zlatých síní kyjevského dvorce?“